

Kocbekov dom na Korošici nima parcele

Planinsko društvo Celje se loteva večje adaptacije planinskega doma na Korošici. Za pridobitev potrebnega dovoljenja mora pristojnemu upravnemu organu občine Mozirje predložiti zahtevano dokumentacijo, med drugim tudi kopijo katastrskega načrta, iz katerega je razvidno, v kateri katastrski občini in na kateri parceli je postavljen planinski dom. Na Geodetski upravi v Mozirju smo ugotovili, da planinski dom v katastrskem načrtu katastrske občine Podveža ni vrisan, da pa je evidentiran v evidenci hišnih števil (EHIŠ), kjer je označen kot stavba z naslovom Podveža št. 47. Dom je vrisan na temeljnem topografskem načrtu merila 1:10 000 in njegovi povečavi v merilu 1: 5 000, prav tako v pregledni karti občine Mozirje 1:50 000.

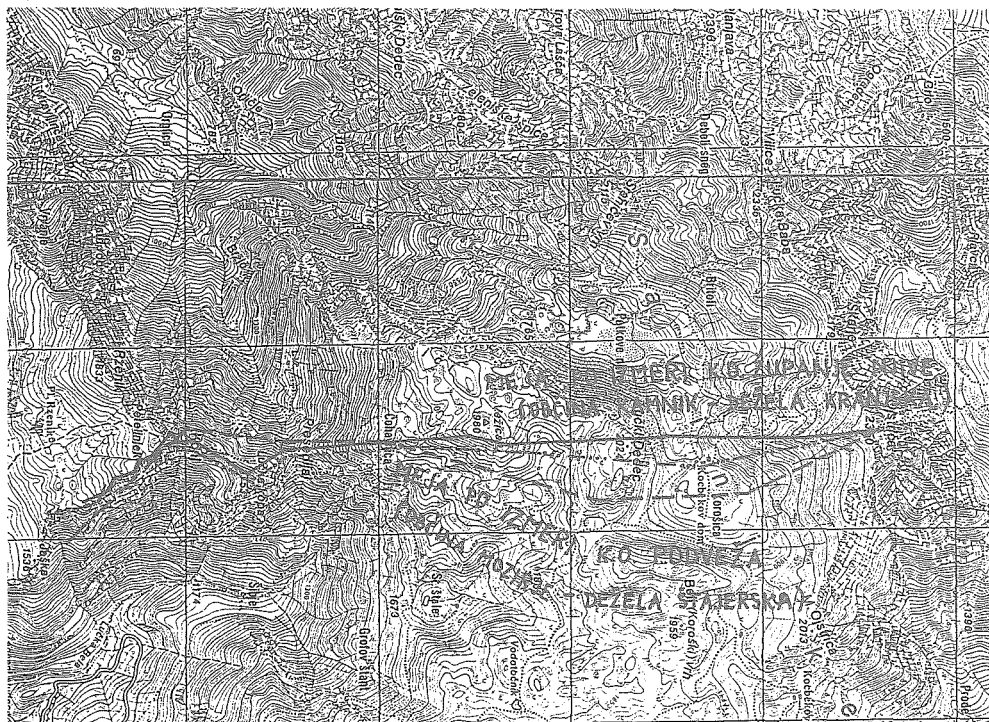
Iz omenjenih grafičnih prikazov je razvidno, da planinski dom leži ob meji katastrskih občin Podveža in Županje njive, ki je hkrati tudi meja občin Mozirje in Kamnik. Na temeljnem topografskem načrtu je dom vrisan ob meji na kamniški strani, na karti občine pa na mozirski. Opisana meja je bila določena z avstrijsko katastrsko izmero v prvi polovici 19. stoletja, ki je za to območje v veljavi tudi danes. Takrat določena meja je bila tudi meja med tedanjima avstrijskima deželama Kranjsko in Štajersko.

Poznavalci zemljiškokatastrskih meritev vedo, da so katastrsko izmero za avstrijski del monarhije vodili iz centrale na Dunaju, da pa je bila operativna enota za izvedbo posamezna dežela ali dve sosednji deželi. Tudi matematična osnova za izmero je bila taki delitvi podrejena, kar velja tudi za izhodišče koordinatnega sistema. Za Kranjsko in Koroško je bil uporabljen koordinatni sistem z izhodiščem na Krimu, za Štajersko pa je bilo izhodišče koordinatnega sistema na hribu Schoeckl, severno od Gradca.

Meja, ki nas zanima, je bila tako določena v okviru dveh deželnih izmer, triangulacijska mreža, na katero je meritev vezana, pa prav tako izračunana v dveh koordinatnih sistemih. Zaradi matematično premalo natančne opredelitve koordinatnih sistemov je pričakovati na robovih večje deformacije, ki bi se lahko odražale tudi na obravnavani meji. Potrebna bi bila uskladitev različnega poteka v naravi sicer iste meje, ki je posledica dvakratne, med seboj neodvisne izmere. Uskladitev ni bila opravljena, zato imamo na katastrskih načrtih dva različna zarisa iste meje, ki se na območju Korošice močno razlikujeta. Od vrha Ojstrice na severu pa skoraj do Presedlaja na jugu (na dolžini 2,5 km) je čez 50 ha površine zemljišča, ki po zarisu obeh mej ni nikjer zajeto. Širina „špranje” pri domu na Korošici znaša čez 300 m, na najširšem delu pa približno 350 m.

Iz priložene skice je razvidno, da je meja, ki je vrisana na TTN 5 kompromis med obema zarisoma, saj poteka približno po sredini „praznega” prostora. Geodetski strokovnjaki, ki so meje katastrskih občin vrisovali na TTN 5 ali TTN 10 so pogosto naleteli na podobne probleme, reševali pa so jih po lastnem preudarku. Za pretehtane in strokovne rešitve največkrat ni bilo potrebnega časa in ne strokovnih osnov. Ker v času izdelave TTN-ja v večini primerov še niso bili izdelani pregledni katastrski načrti merila 1:5 000, so si pri „prenašanju” mej iz evidenčnih zemljiškokatastrskih načrtov na TTN 5 ali TTN 10 največkrat pomagali s proporcijskimi šestili. Čeprav gre pri TTN 5

ali TTN 10 za največje merilo, v katerem so meje katastrskih občin kontinuirano (ne otočno) izrisane in merilo samo tudi zagotavlja veliko stopnjo metričnosti, moramo zaradi navedenega zaris mej katastrskih občin na teh načrtih upoštevati kot orientacijskega. Isto velja tudi za izrise mej katastrskih občin na TK 25 in TK 50 ter na ostalih kartah, ne glede na to, da zaradi manjših meril odstopanja niso toliko opazna.

Slika 1: Razhajanje meje, prikazano na topografski karti 1:25 000

Podrobnejša analiza poteka meje, ki je bila opravljena s pomanjšavo iz merila 1:2 880 za vsako katastrsko občino posebej in vklopitvijo obeh variant v temeljni topografski načrt merila 1:5 000, kaže veliko večjo verjetnost pravilnega poteka tiste meje, ki je bila dobljena z izmero katastrske občine Zupanja njive v okviru izmere dežele Kranjske, kot ga kaže potek meje, dobljene z izmero katastrske občine Podvežja, ki je bila izvršena v okviru Schoecklovega koordinatnega sistema. Po prvi varianti poteka meja z vrha Ojstrice skoraj v ravni črti proti jugu na vrh Lučkega Dedca in dalje proti jugu z manjšimi lomi na Lučko Kopo in Konja. Druga varianta meje ima nelogične lome, poteka vzhodneje in deli ravnico pred domom na Korošici na dve polovici. Severno od Presedlaja se meji stakneta, nato pa ponovno ločita, vendar odstopanje ni več tolikšno kot na Korošici.

Vzrokov za opisano nenatančnost poteka meje, ki se kaže v tolikšnem neskladju, je več. Poleg opisanih teoretičnih možnosti zaradi stika dveh koordinatnih sistemov lahko predpostavimo tudi subjektivne razloge, ki se kažejo v večji ali manjši splošni pedantnosti izvajalcev meritev, v odnosu izvajalcev do vrednosti zemljišča (ta ni terjala

posebej natančne izmere), upoštevati pa moramo tudi težavnost dela v planinskih predelih in mersko opremo, ki je bila takrat v uporabi. Zaradi povedanega je jasno, da je podobnih primerov v zemljiškem katastru še veliko, tudi pri praktičnem delu mnogokrat naletimo nanje. Potrebna bi bila celovita rešitev opisanih problemov, vendar jih rešujemo sproti in delno, takrat ko se pojavi konkretna težava, kot je npr. v našem primeru. Naj bo najprej predlagana rešitev konkretnega problema, kako torej priti do parcele za Kocbekov dom na Korošici, v nadaljevanju pa moje gledanje na kompleksnejšo rešitev, ki problemov ne bi odpravila, olajšala pa bi njihovo reševanje.

Ob ugotovitvi, da je na obravnavanem območju meja katastrske občine Županje njive v svojem poteku logična in kot kaže tudi dovolj natančno izmerjena, jo je treba prevzeti tudi v katastrski občini Podveža. Stara meja v tej katastrski občini naj se uniči in s tem na načrtu spremeni oblika in velikost parcele, ki leži ob meji katastrske občine. Gre za parcelo 418/1 katastrska občina Podveža, ki bi na ta način povečala svojo površino za približno 54 ha, kar je na videz veliko, vendar pa je to le 4,3% površine omenjene parcele, saj je njena, v katastru evidentirana površina 1 265 hektarov.

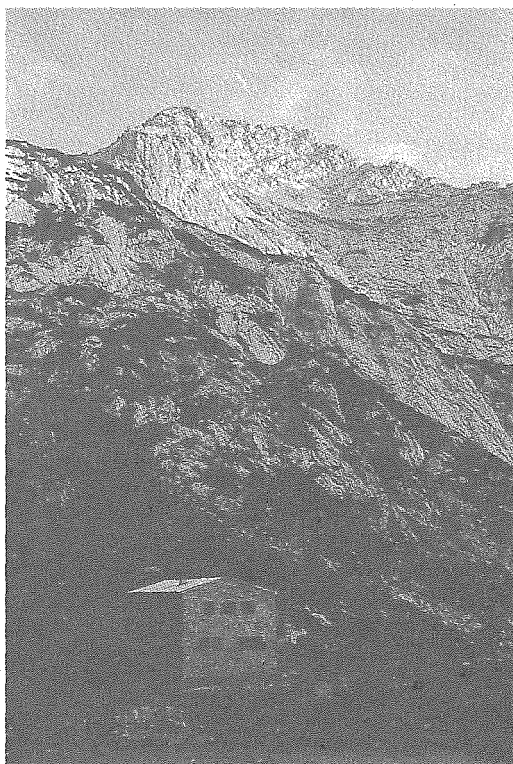

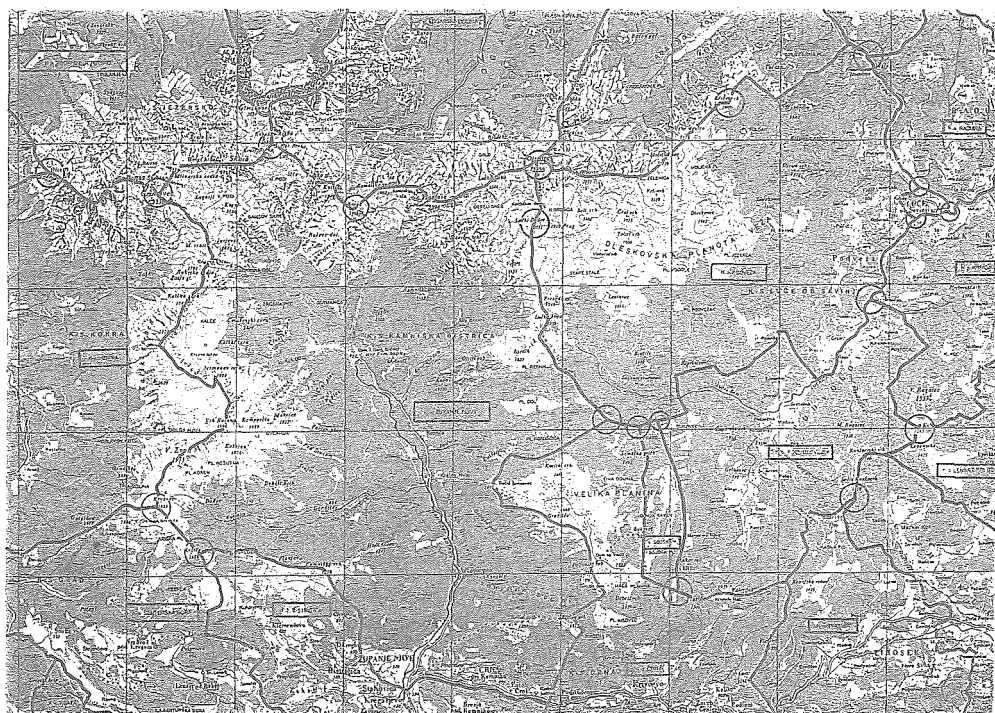
Foto: G. Mlakar

Slika 2: Kocbekov dom na Korošici in Ojstrica v ozadju

Približno lego doma na parceli 418/1 v katastrski občini Podveža bi lahko dobili s prevzemom iz temeljnega topografskega načrta 1:5 000, kar pa bi bilo premalo natančno. Dom bo treba zato na novo izmeriti z natančnostjo, ki jo terja merilo katastrskega načrta. Ob tej priložnosti bi bilo smotno določiti in izmeriti tudi

zemljišče, ki funkcionalno spada k domu, predvsem za kasnejšo pridobitev lastninske ali kakšne druge stvarne pravice na njem.

Da bi si olajšali delo pri vrisovanju mej katastrskih občin v načrte in karte različnih meril, bi potrebovali G.K. koordinate točk na lomih njihovih mej. Ker gre pri tem za veliko število točk, bi določitev njihove lege s koordinatami zahtevala veliko sredstev, ki bi jih verjetno ne mogli zagotoviti. Količino takih točk bi zato morali zmanjšati na sprejemljivo število. Izbrali bi take, ki bi nam olajšale vklop meje v kar največji meri, to pa so točke na tromejah katastrskih občin in druge točke, ki jih lahko nedvoumno identificiramo na terenu: karakteristični vrhovi, izlivi vodotokov, trajni objekti ipd. Za identifikacijo izbranih točk bi uporabili zapisnike zamejničenja mej katastrskih občin, ki jih skupaj z ostalim operatom prvotne zemljiškokatastrske izmere hrani Arhiv Slovenije. Na ta način izbrane točke bi bile enakomerno razporejene po celotnem območju grafične izmere. Ker bi jih bilo kljub opisani selekciji veliko, bi za določitev njihove lege morali izbrati racionalno metodo, katere natančnost naj bo prilagojena realnim potrebam. Kot najbolj racionalna se ponuja fotogrametrična metoda, pri kateri bi lahko uporabili ciklično snemanje ob predhodni stabilizaciji in signalizaciji izbranih točk. Na območjih, kjer vzpostavljamo navezovalno mrežo, bi kazalo vanjo vključiti tudi obravnavane točke. Pretehtati je treba tudi možnost uporabe GPS metode.

Slika 3: Na pregledni karti katastrskih občin so s krogi označene točke, ki naj bi jim določili G.K. koordinate

Tako izbrane in z G.K. koordinatami določene točke bi nam služile tudi za digitalne transformacije, ki postajajo z vzpostavitvijo digitalne baze zemljiškega katastra vedno bolj aktualne. Predvsem pa bi na ta način lahko prišli do dokaj pravilnega poteka mej na TTN 5, 10 in TK 25, ki bi mu s tem dali tudi uradni značaj.

Čeprav ni neposredno povezana z obravnavanim problemom, pa je vendar treba opozoriti še na eno nujno akcijo, ki bi jo morala geodetska služba brez odlašanja izvršiti. Še posebej zato, ker izvedba ne terja velikih sredstev, koristi pa bi bile velike. Izvesti je treba identifikacijo tistih točk, ki so bile triangulacijske v starih sistemih grafične izmere in so bile kasneje privzete kot triangulacijske točke G.K. sistema. V seznamu takih točk, ki naj se uradno objavi, naj bodo navedene njihove koordinate v obeh sistemih. Mnoge od teh točk so na mejah katastrskih občin in se bodo uporabljale v te namene.

Gojmir Mlakar

Prispelo za objavo: 8.6.1993

Prihaja čas geodetov – II. del

V celoti bomo naš nevzdržen položaj še najbolje razumeli, če bomo na stanje, ki trenutno vlada v geodeziji, gledali skozi lupo majhnega podjetja oziroma organizacije, ki je zašla v krizo, vendar pa jo je moč z ustreznimi prijemi nadvse uspešno (rešiti) potegniti iz težav. Le-ta mora najprej pomesti pred svojim pragom ter hkrati poiskati in utrditi položaj oziroma prostor pod soncem. S tem bomo geodeti sami sebi dokazali (da je vse, kar nudi oziroma kar bo v prihodnosti nudila naša stroka, da zadosti takšnim ali drugačnim potrebam ter uspešno rešuje raznovrstne probleme), da znamo preživeti s svojim znanjem in delom in ne samo, da zadovoljimo zakonom, ki so pač v pravni državi vsekakor nujno potrebni. To pa je tudi nekako osrednja tema današnjega prispevka.

Že zadnjič (glej Geodetski vestnik šte. 1, 1993, str. 55-57) smo prišli do spoznanja, da naša stroka najprej nujno potrebuje čim boljši strateški program. Nadvse zanimivo primerjavo, kaj naj bi to bilo, sem našel v intervjuju z g. Z. Fazarincem (Sobotna priloga Dela, 8.5.1993, str. 23). G. Fazarinc, ki že nekaj desetletij živi in dela v ZDA, nas primerja z Singapurjem. Dodaja, da ima Slovenija v primerjavi z „azijskim tigrom“ veliko bolj talentiran in napreden narod, ki pa potrebuje načrt s cilji, za katerega vsi vedo in na podlagi katerega bodo ljudje vedeli, da se jim splača truditi, ker bodo imeli od tega koristi tudi sami. Ob tem še navaja dva zelo zanimiva primera, in sicer, prvi je španski, ki je na nižji ravni. Španija je bila revna država. Odločili so se, da bodo zaradi primerne klime spomladi prvi prišli na trg z najbolj kvalitetno zelenjavo. Kraji, kjer so začeli pridelovati sezonsko zelenjavo, so bili nekdaj nerazviti in siromašni poljedelski predeli. Danes pa so tam ljudje zelo premožni. Drugič, sklenili so, da bodo hotelske storitve spravili na vrhunsko raven. Zdaj hodi v španske hotele najbolj razvajena smetana, potomci Habsburžanov in podobni, katerim strežejo tako, kot so jim včasih pod Avstro-Ogrsko. To je bil nacionalni program, ki sta ga Špancem predstavila kralj in kraljica. Vsi so vedeli zanj in vsi so se zanj trudili. Drugi tak primer na višji ravni pa je bil Kennedyjev načrt vstopa človeka na Luno. Z njim se je, čeprav pri njem niso